

Mis pärsib töö tootlikkust Eestis?

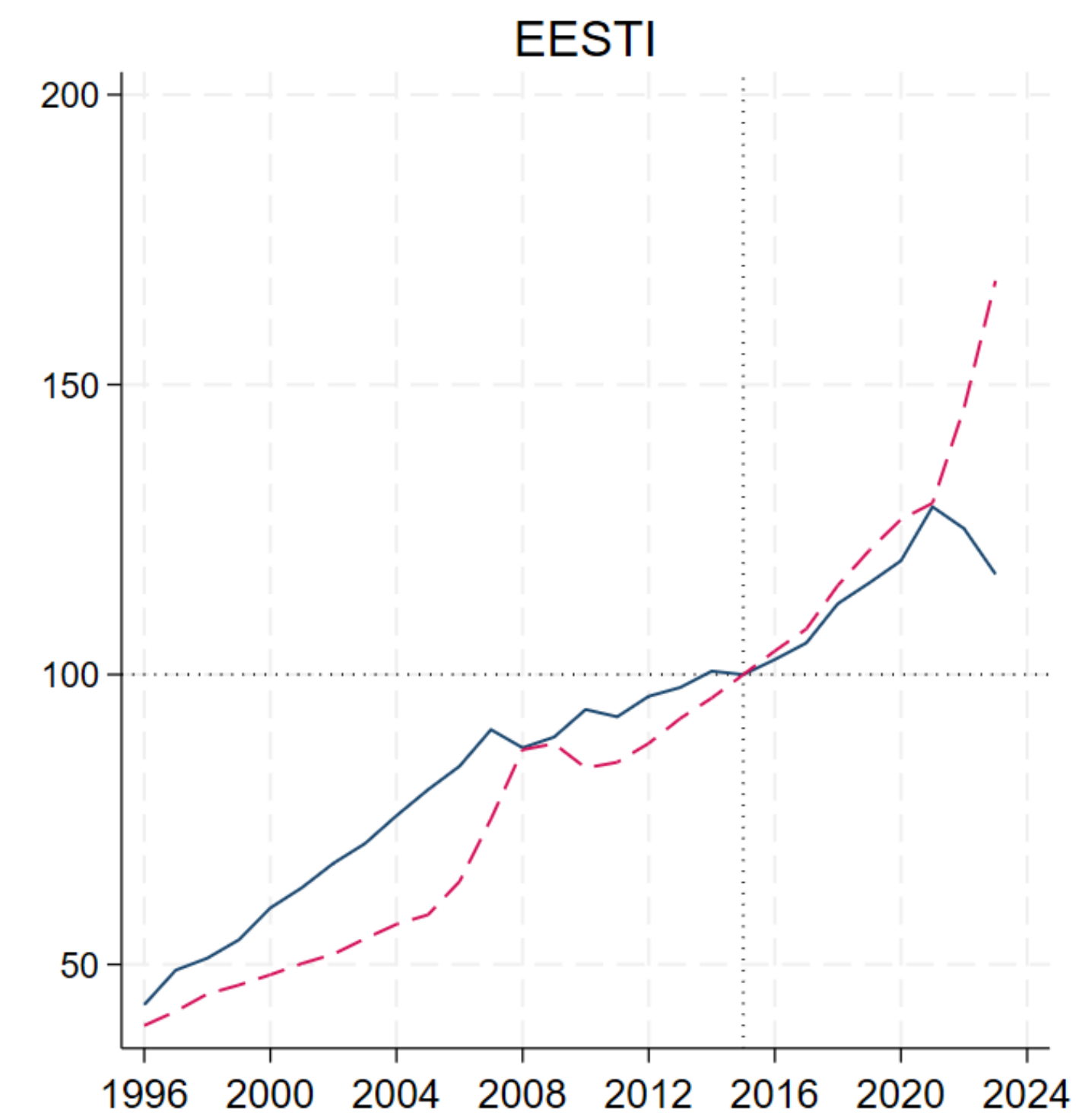
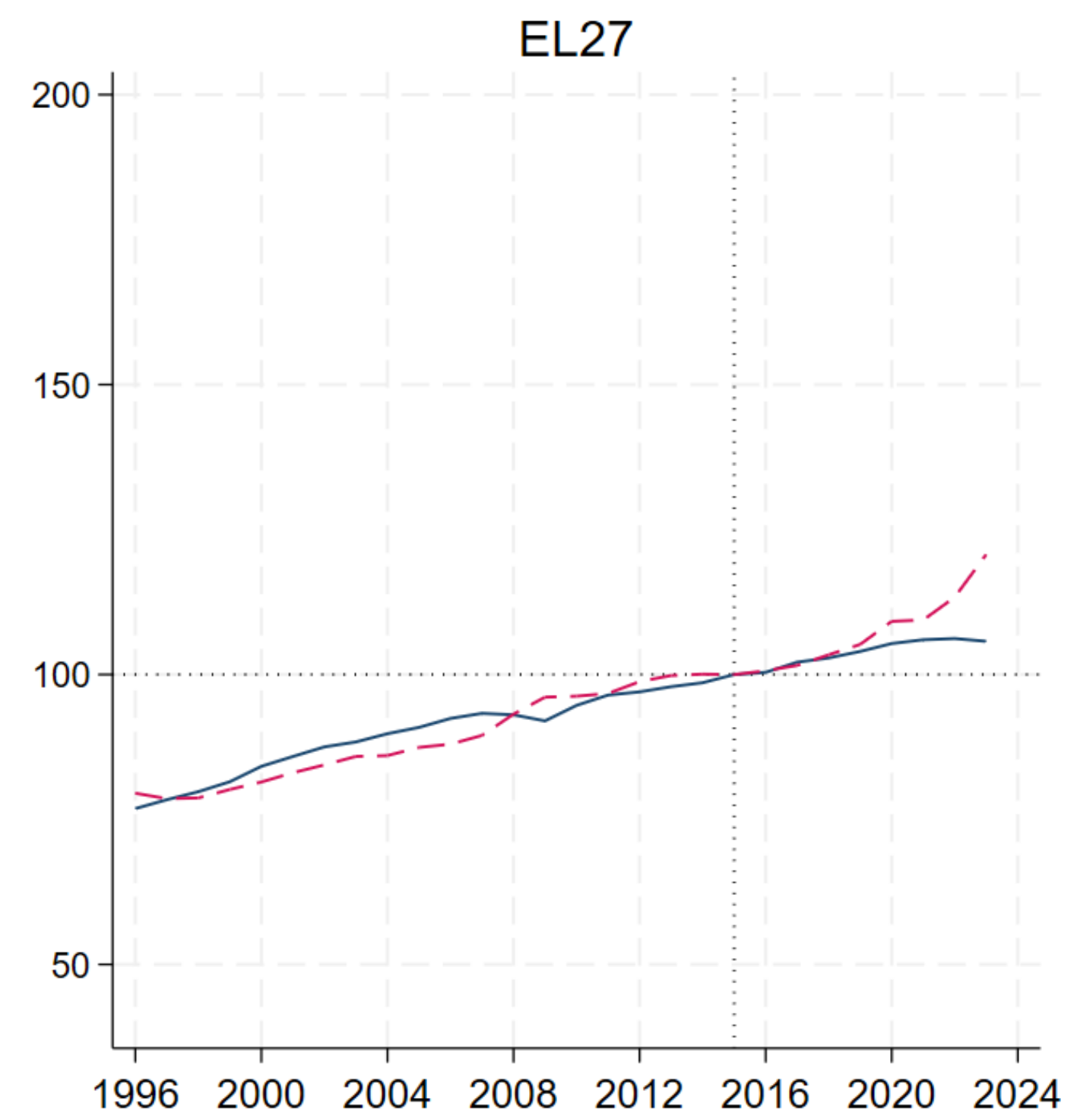
Kuupäev

Nimi

25/09/2024

Kadri Männasoo

Tööjõukulud kasvavad, tootlikkus teeb vähikäiku

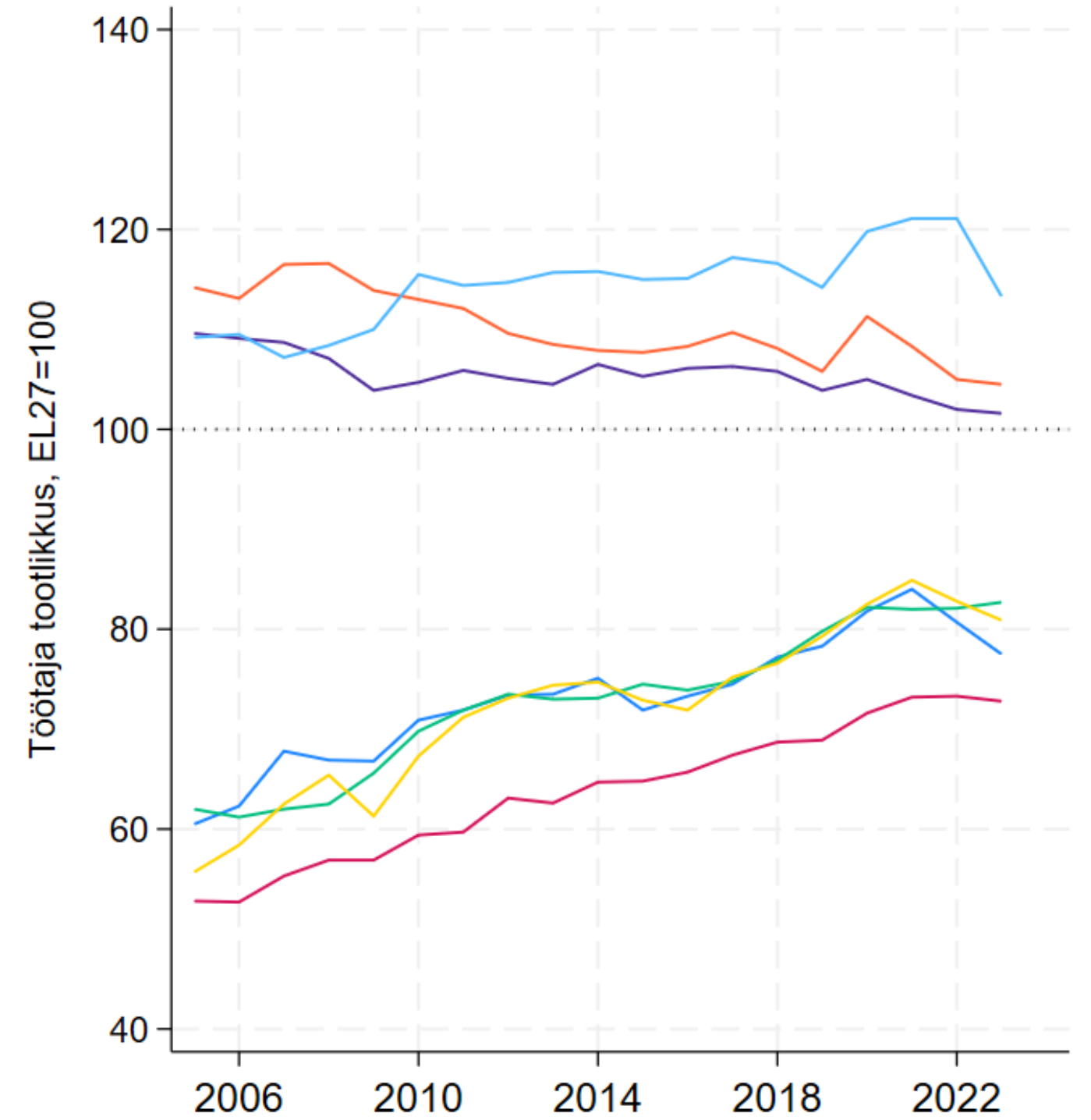
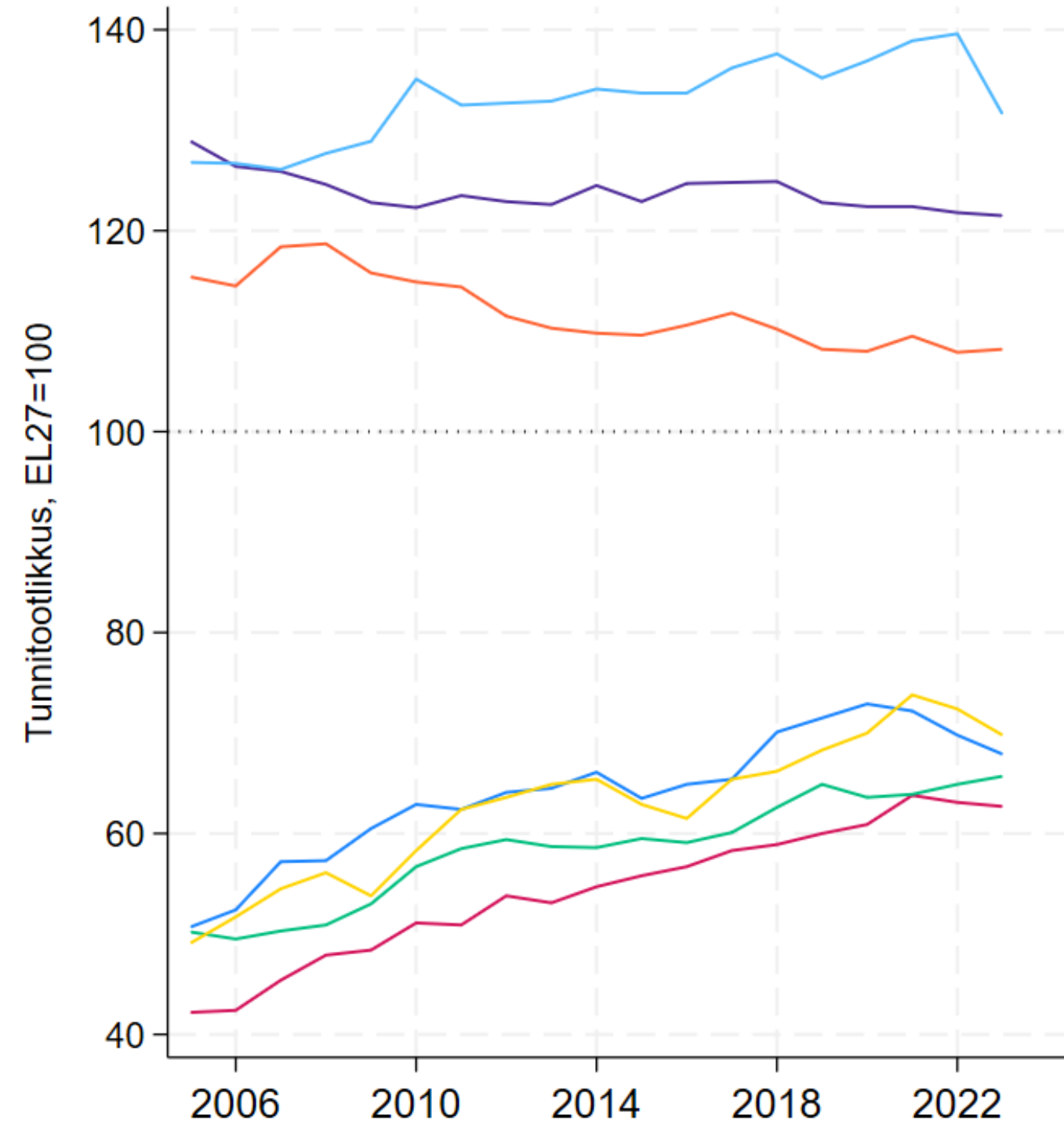

— Tootlikkus töötunni kohta, 2015=100

- - - Tööjõu ühikukulu, 2015=100

Allikas: Eurostat

Tootlikkuse konvergennts on pidurdunud

— EESTI — LÄTI — POOLA — LEEDU — SAKSAMAA — SOOME — TAANI

EIB Investment Survey 2023

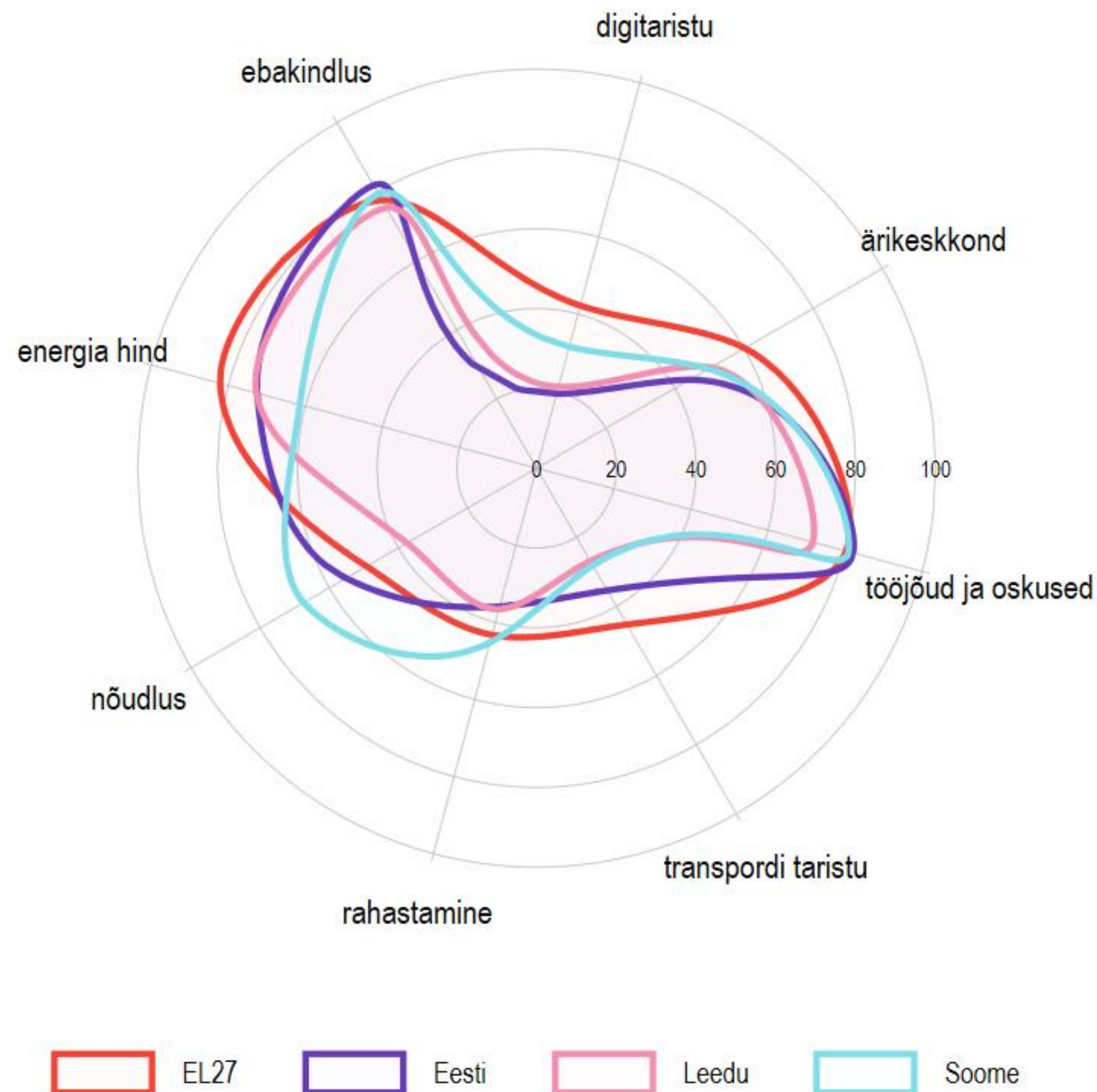
pikaajalise loomusega investeerimistakistused

■ Suurimad investeerimistakistused Euroopas

1. Energia hind
2. **Tööjõu ja oskuste kättesaadavus**
3. Ebakindlus

■ Eestis enim mureks

1. **Tööjõu ja oskuste kättesaadavus**
2. Ebakindlus
3. Energia hind
4. Nõudlus

Mis toimub tööturul?

Tööjõu pakkumine ja nõudlus

- Hõive struktuur
- Majandustsükkel: tööpuudus ja vakantsid

Hõive kvaliteet ja tööturu ebakõlad

- Haritud, erialateadmiste ja -oskustega töötajad
- Teadmiste-oskuste rakendamine ja õppimine töökohal
- Töö ja oskuste (hariduse) ebakõla

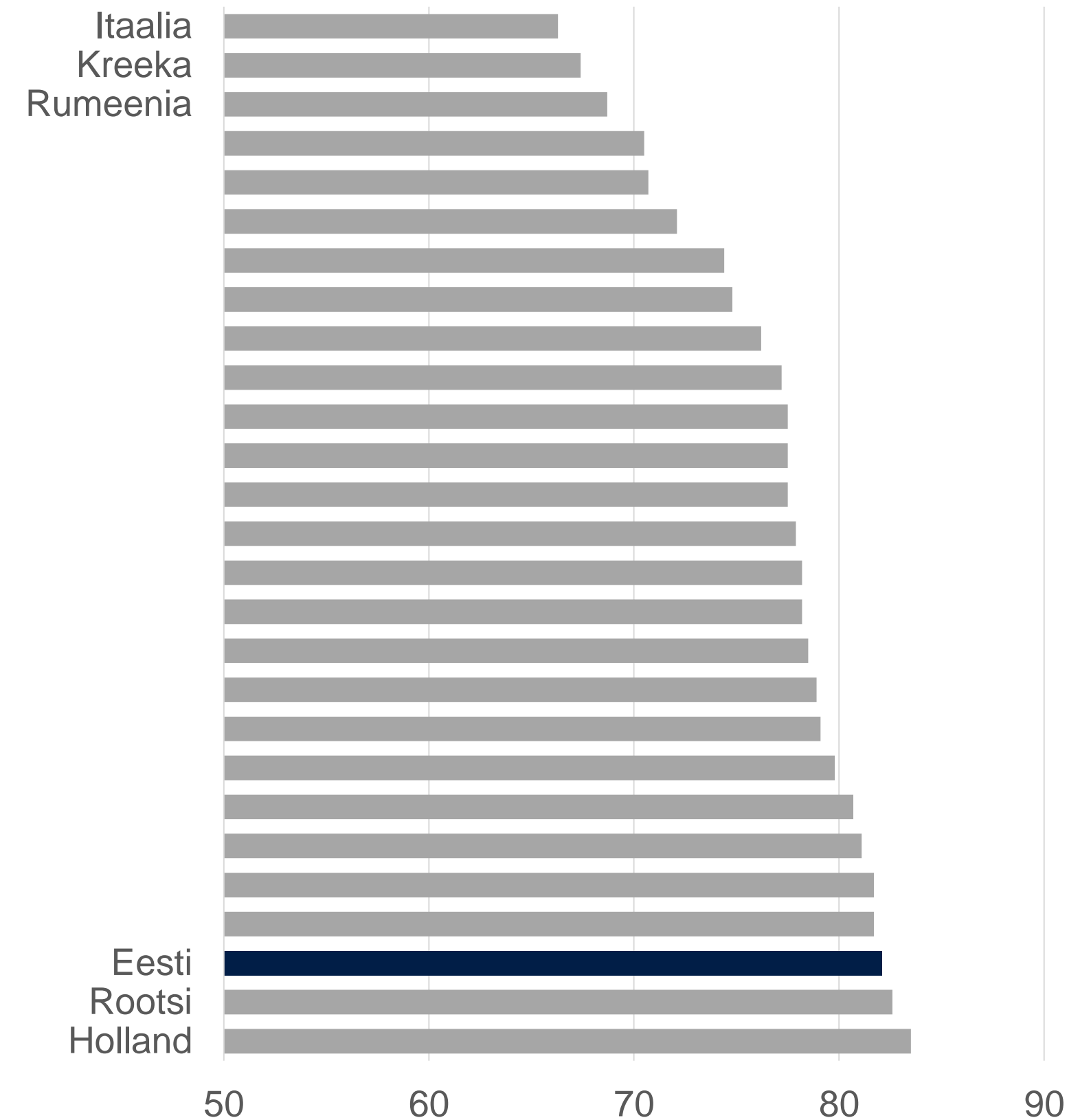
Trendid

- Välistööjõu tootlik rakendumine ja lõimumine ühiskonda
- Digitaliseerimise ja AI roll hõives ja tootlikkuses

Hõive

- Hõive on vaatamata majandussurutisele kõrge
 - Tööturule sisenevad põlvkonnad ja erialaõppe lõpetajate arv ei kata tööturuvajadusi
 - 18-24 aastased moodustavad ~ 7% hõivest
 - 40+ töötajad moodustavad ~ 60% hõivest
 - Töötundide arv töötaja kohta kahaneb
- Hoida tööjõus osalemise määra
 - Vähendada tööturult kõrvalejäämisi tervislikel või hoolduskohustusest tingitud põhjustel
 - NEET noorte toomine õppesse ja tööturule
- Hõives olevate töötajate tootlikkuse tõstmine
 - Töösuhete kvaliteedi tõstmine

Hõive määr Euroopa Liidu riikides

Allikas: Eurostat, % tööealisest elanikkonnast (2023)

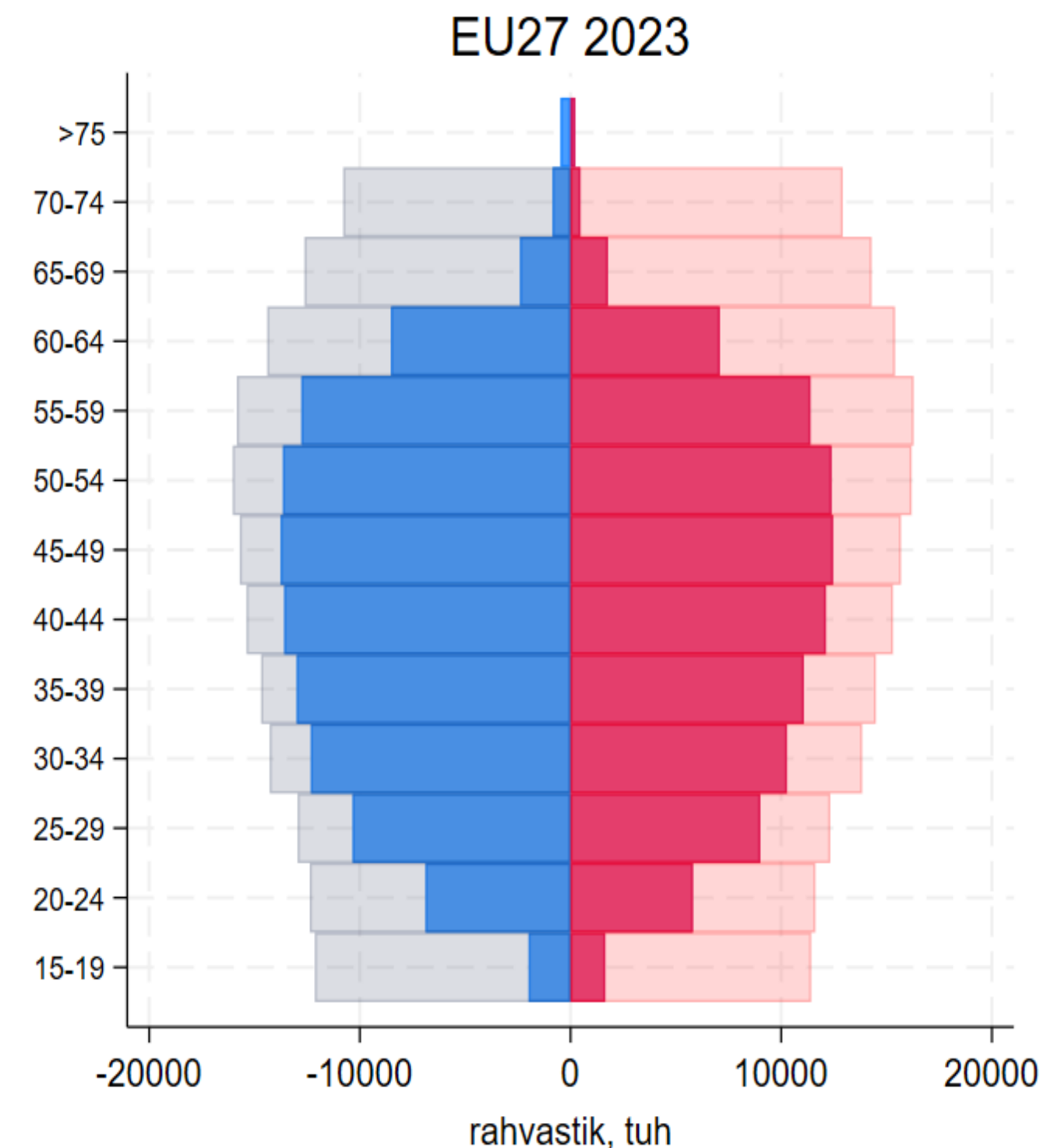
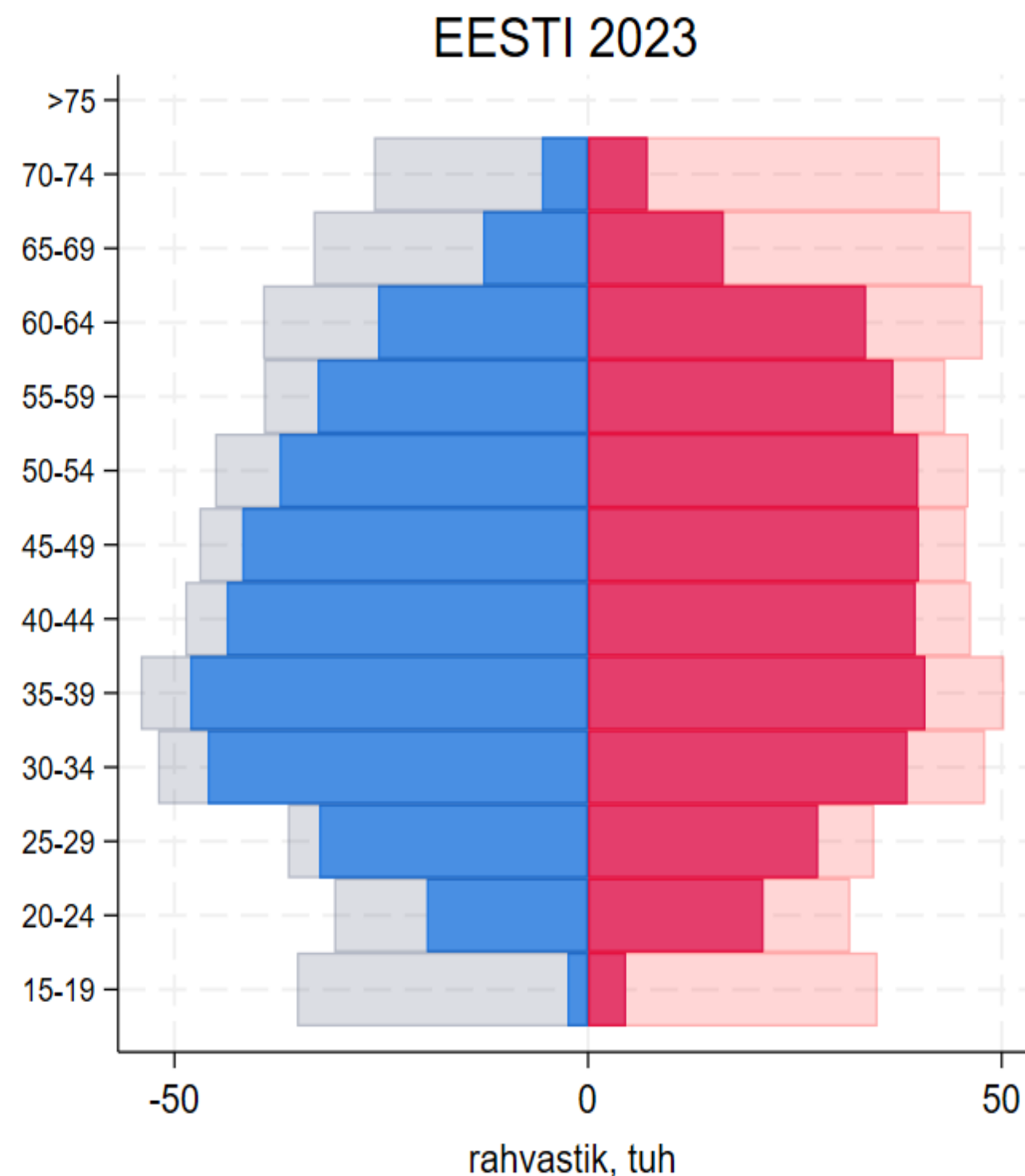
Hõive eripärad Eestis

- Keskealised mehed lahkuvad enneagselt tööturult

- 50+ meeste tööhõive on madalam kui naistel
- Naiste hõive stabiilne kuni eelpensionini (55+)

- Eestis on tööturul palju pensioniealisi töötajaid

- Vanuses 70-74 töötab 18%

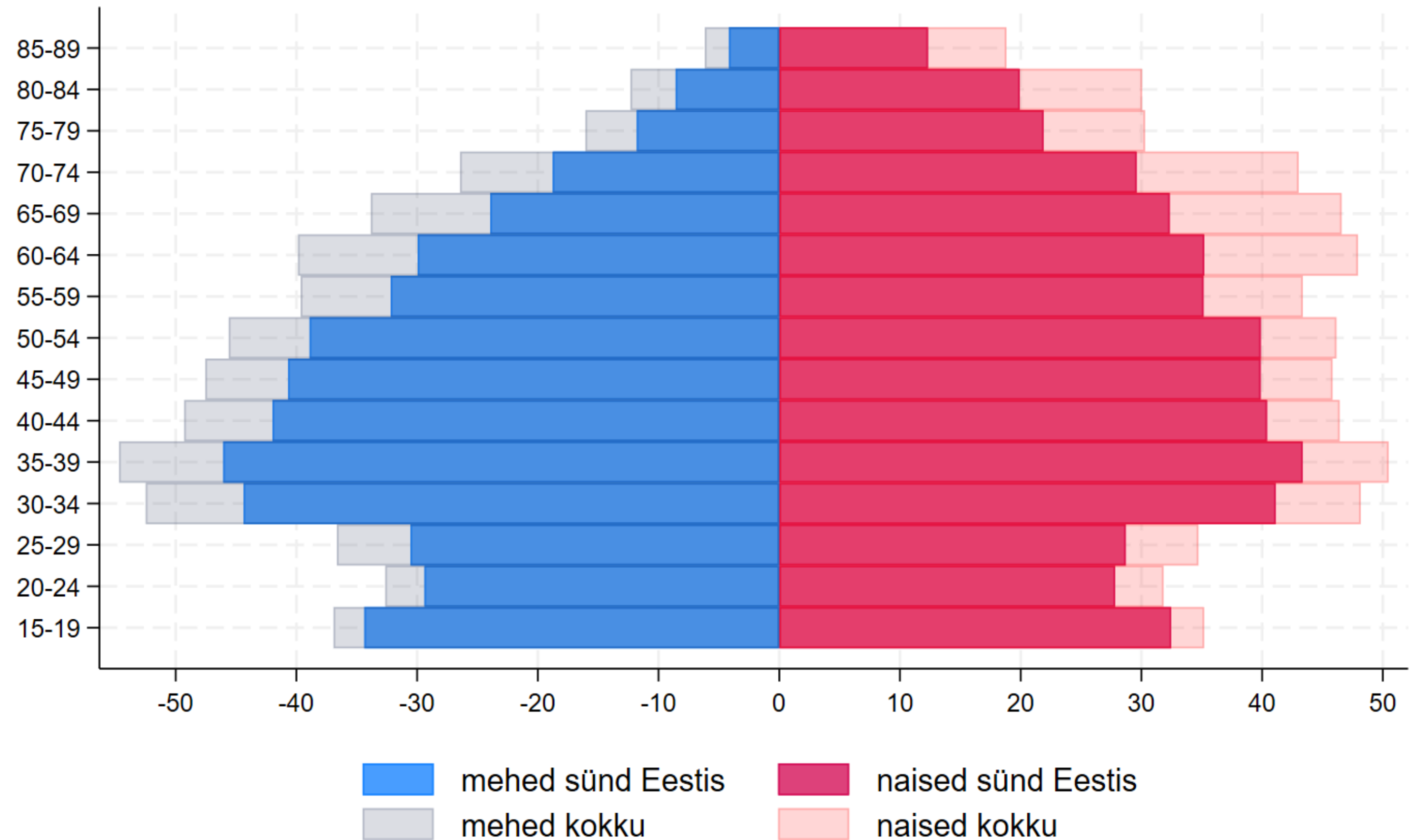

■ mehed hõives
■ mehed kokku

■ naised hõives
■ naised kokku

Eestis ja välismaal sündinud 1. jaanuar 2023 seisuga

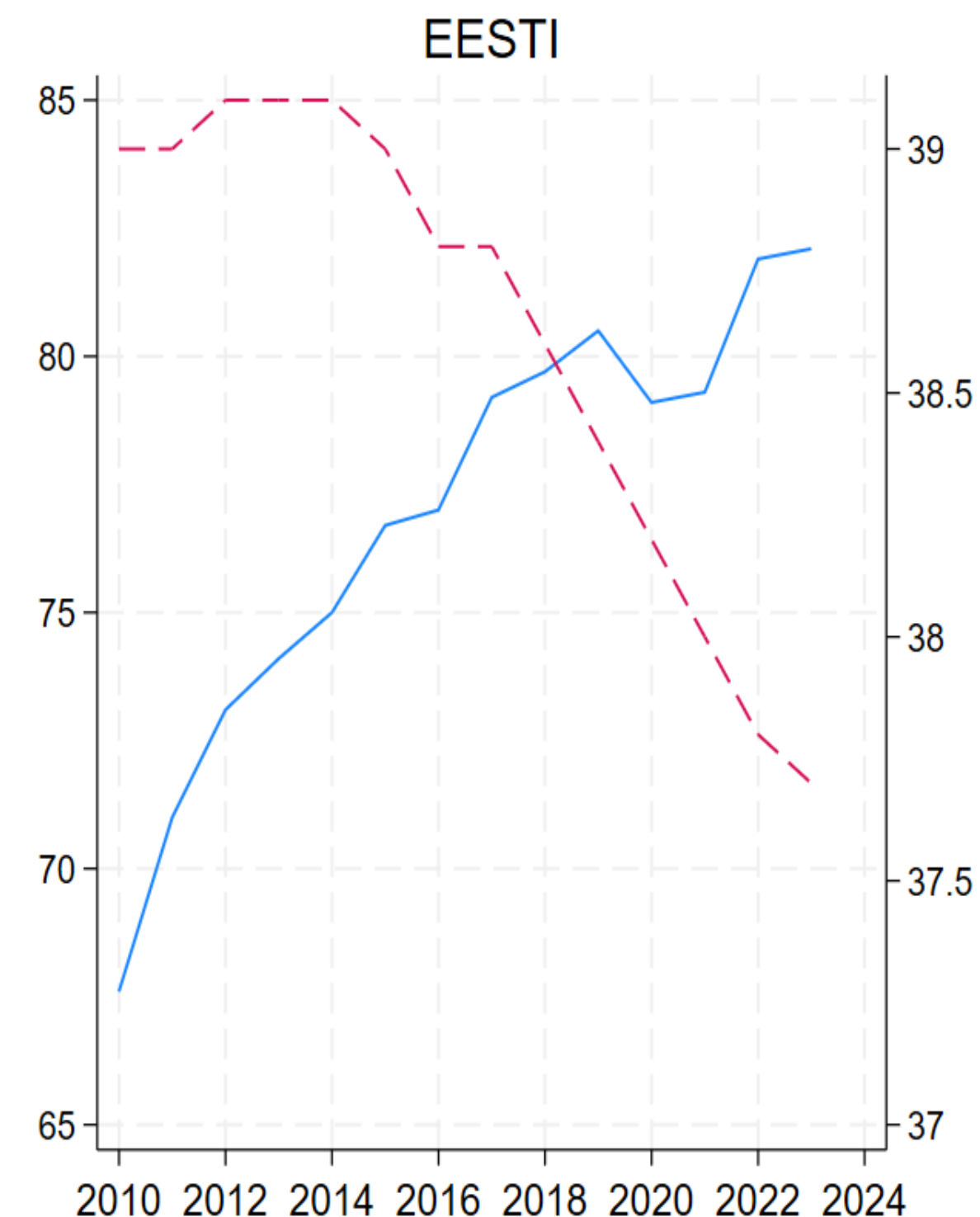
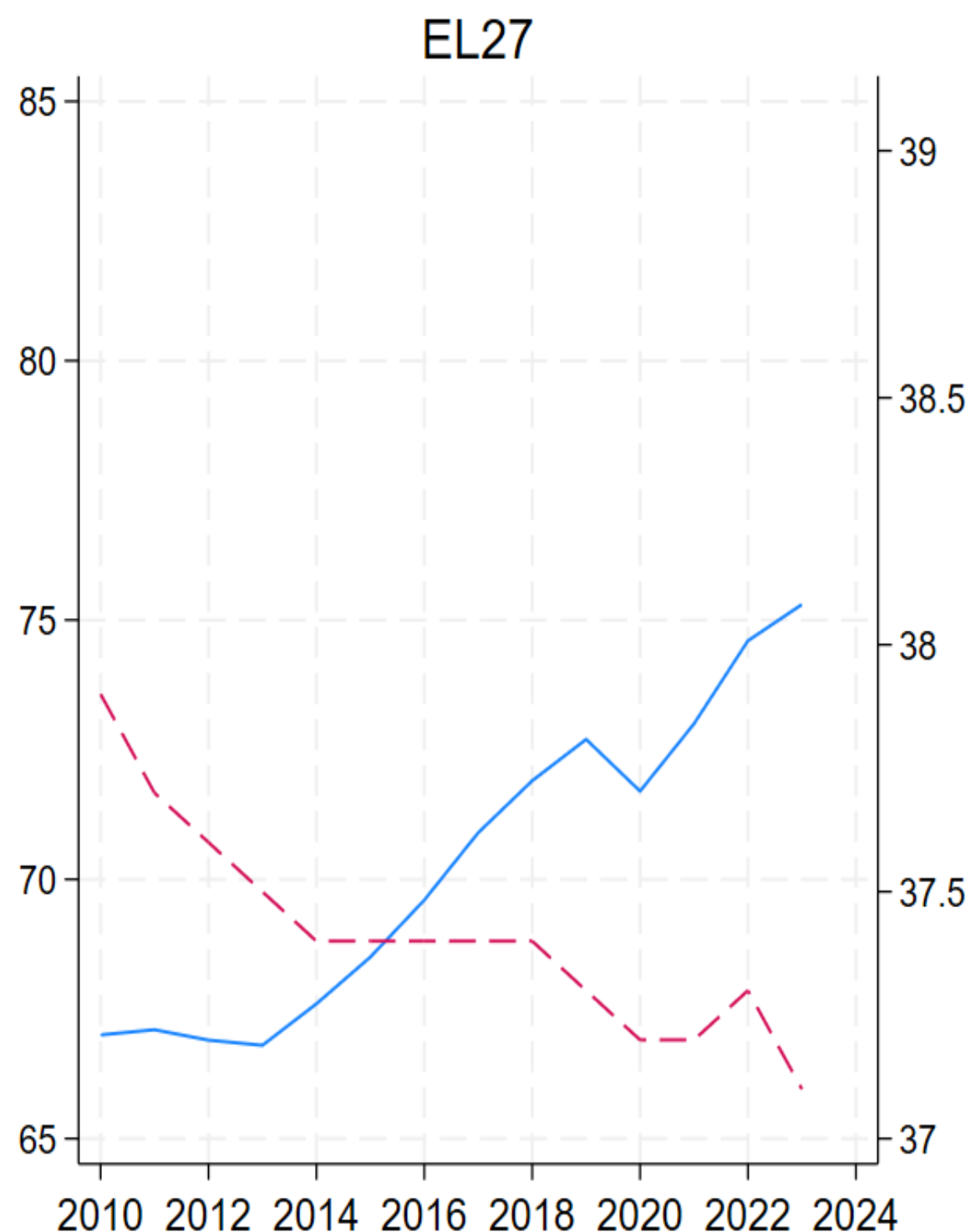
- Ajaloolise pärandina palju vanemaealisi endises NSVLs sündinuid
- Statistika ei näita olulist perede rännet
 - Võõrsil on sündinud vaid 8% lastest (vanuses alla 15 aasta)
- Tööealiste sisseränne
 - Vanuses 20-29 domineerib naiste sisseränne
 - Vanuses 30-54 domineerib meeste sisseränne

Allikas: Eurostat

Tööjõupakkumine: hõive ja töötunnid

- Tüüpiliste töötundide arv nädalas on kahanenud
 - Euroopas on eriti kahanenud meeste töötunnid
 - Eestis on vähenenud nii meeste kui naiste töötunnid
- Hõive nii Euroopas kui Eestis ületab COVID-19 eelset taset ja kompenseerib vähenenud töötunnid
 - Tööjõupakkumine tervikuna on siiski kasvanud

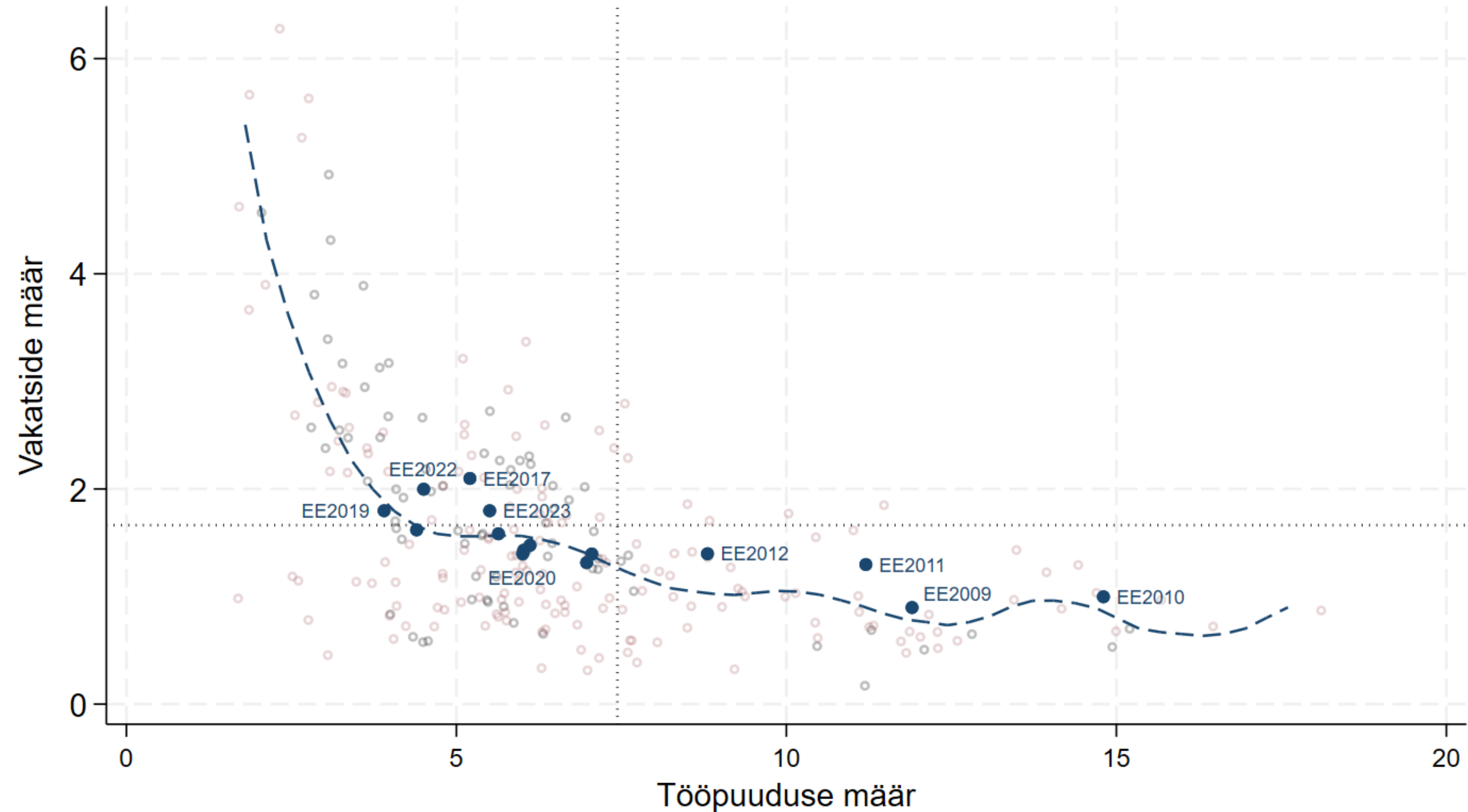

— Hõive määr (vasak skaala) - - - Töötunnid nädalas (parem skaala)

Allikas: Eurostat. Hõlmab ka osalise tööajaga töötajaid.

Vabade töökohtade määr püsib kõrge (Beveridge curve)

- Vakantsid on võrreldes 2022 aastaga langenud, kuid
- Võrreldes teiste riikidega on Eestis antud tööpuuduse tasemel rohkem vakatse
- Lahknemine kõverast viitab jätkuvalt
 - Tööturu ebaefektiivsusele
 - Struktuursele tööpuudusele
 - Tööjõu ülevarumisele (*labour hoarding*)

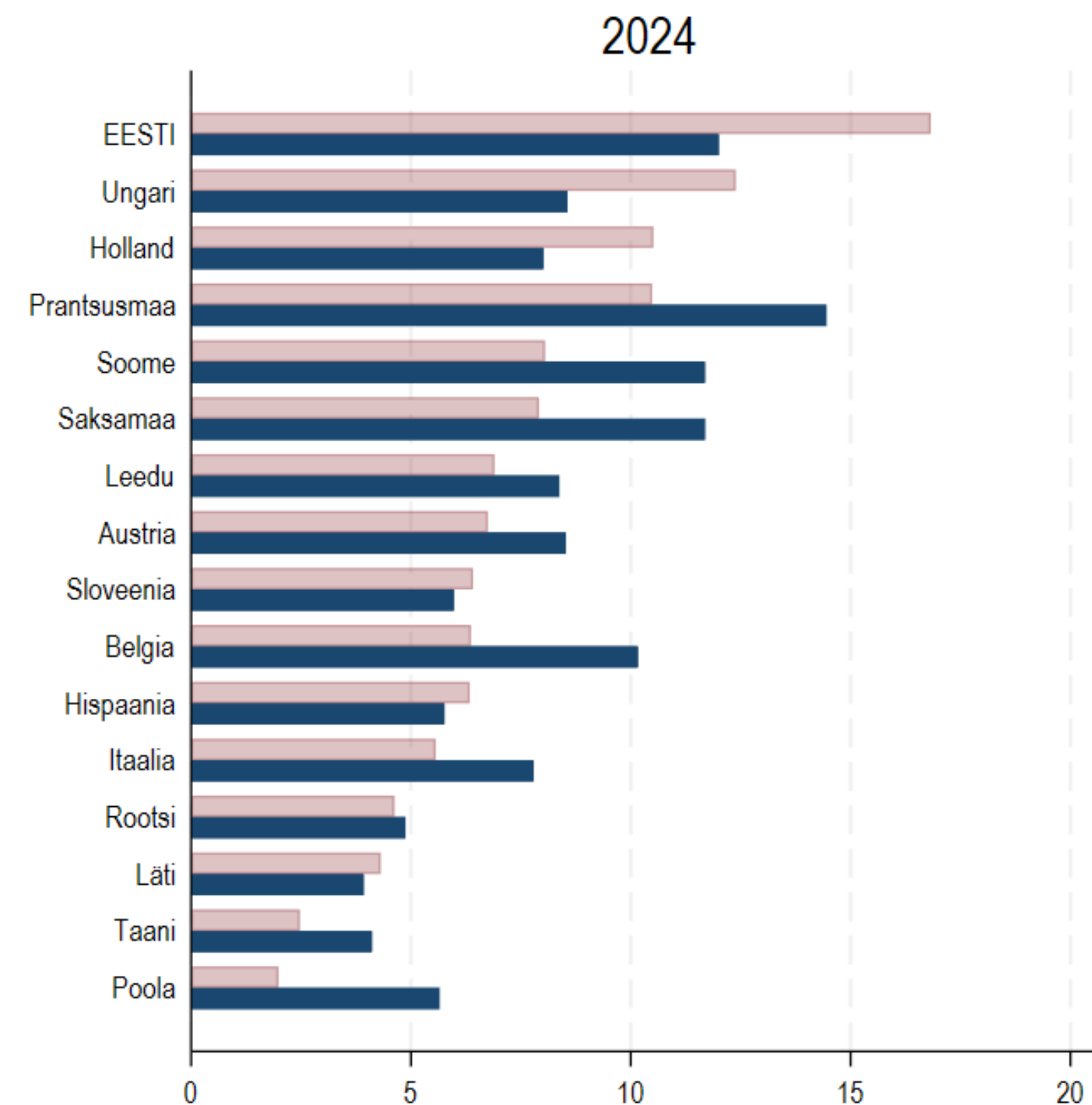
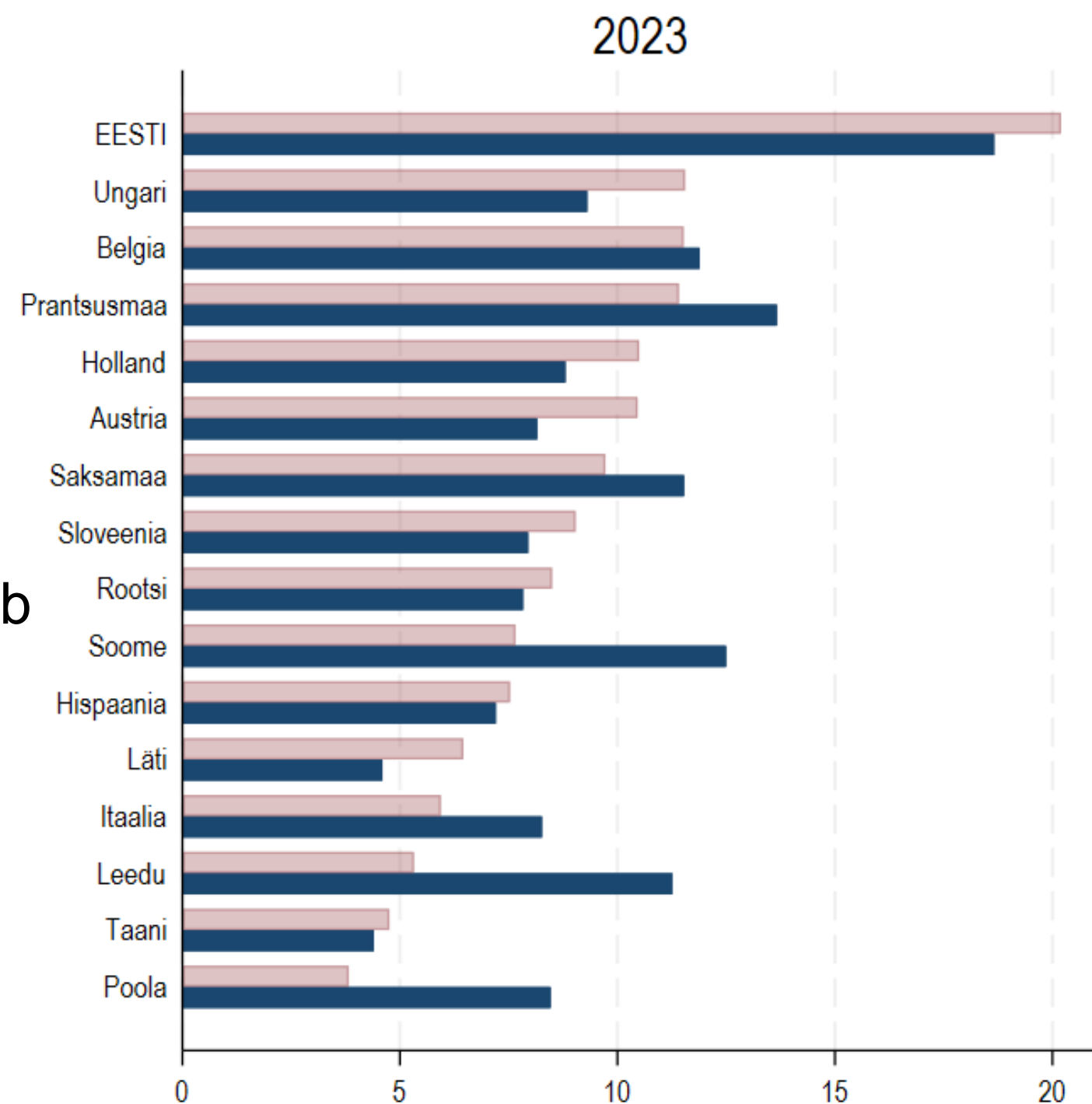

Allikas: Eurostat 2005-2023

Ettevõtted hoiavad ja värbavad töötajaid vaatamata ärisurutisele

European Business Survey *labour hoarding* indikaator

- Järgmise 3 kuu jooksul
 - toodangu maht väheneb
 - töötajate arv suureneb või jääb samaks
- Miks ettevõtjad tööjõudu nõ ülevaruvad?
 - vallandamise ja taasvärbamise kulude vältimine
 - uueks tõusuks valmistumine
 - oskustööjõu hoidmine
 -

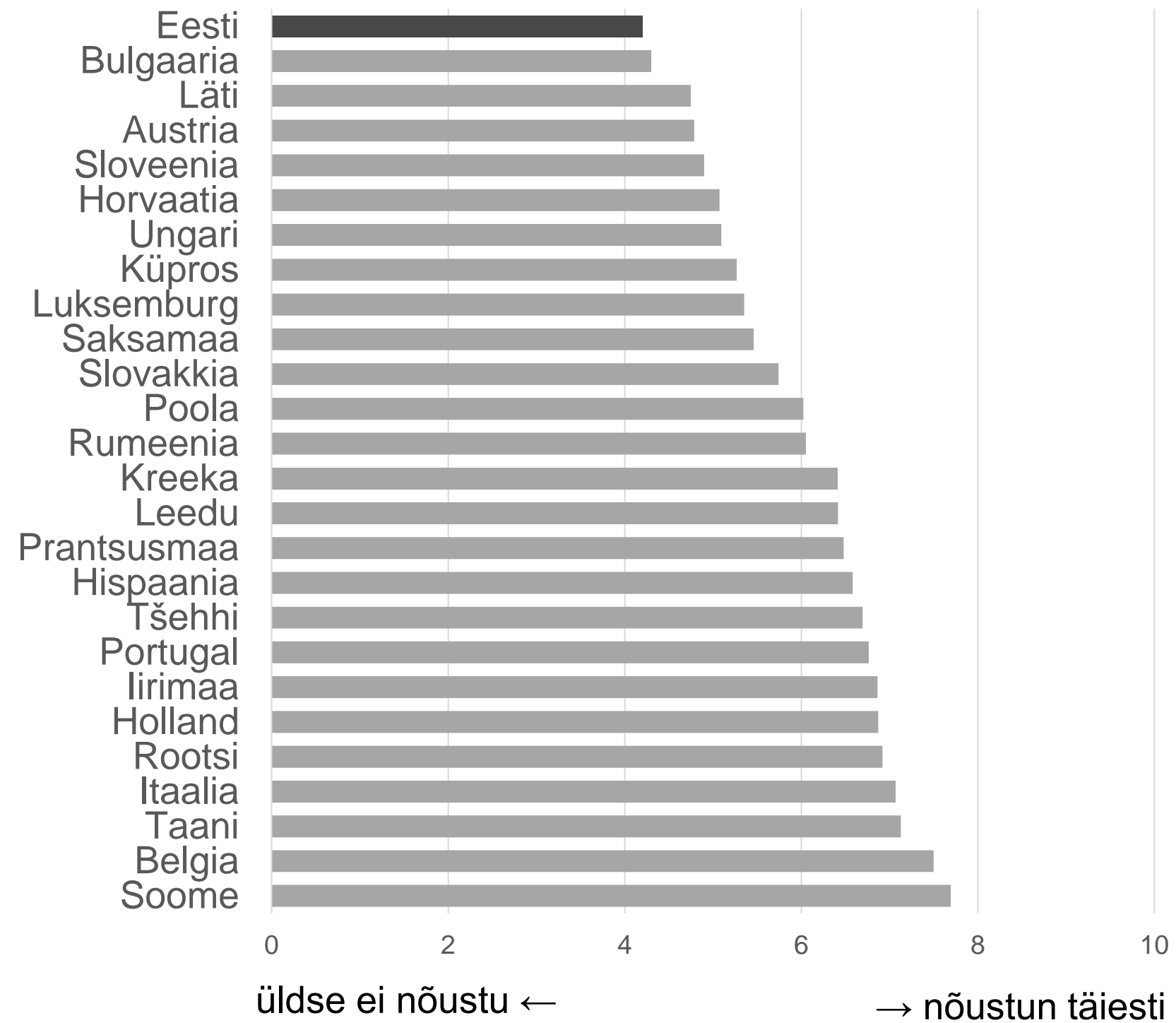
teenused tööstus

* 2024 jaan-august keskmine

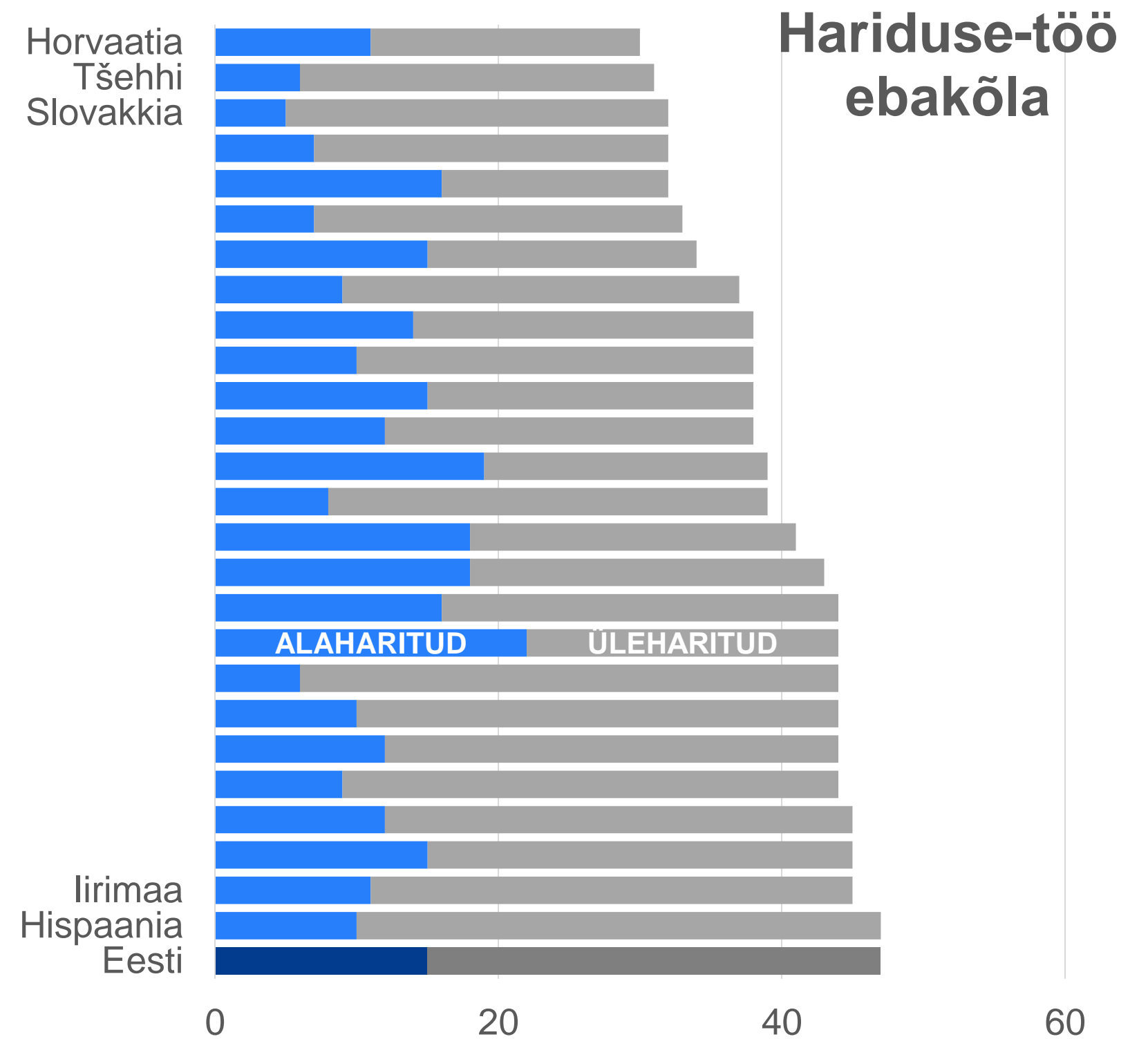
Allikas: European Business Survey, labour hoarding

Oskuste nappus ja samaaegne hariduse-töö ebakõla

Väide: "tööturult leiab piisavalt kvalifitseeritud insenere"

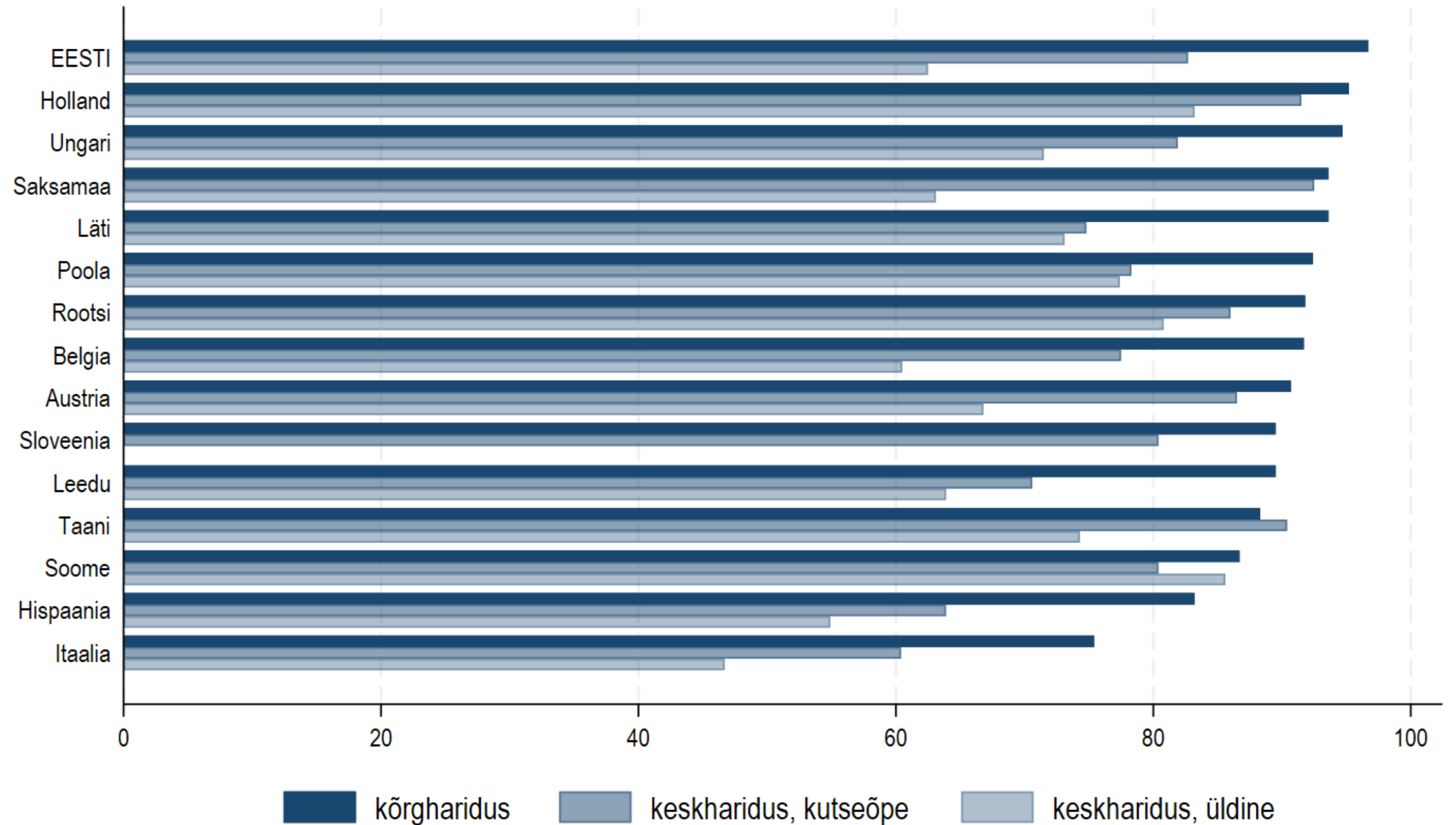
Allikas: Eurostat, % tööealisest elanikkonnast (2023)

Allikas: European skills and jobs survey (2021), % vastanutest

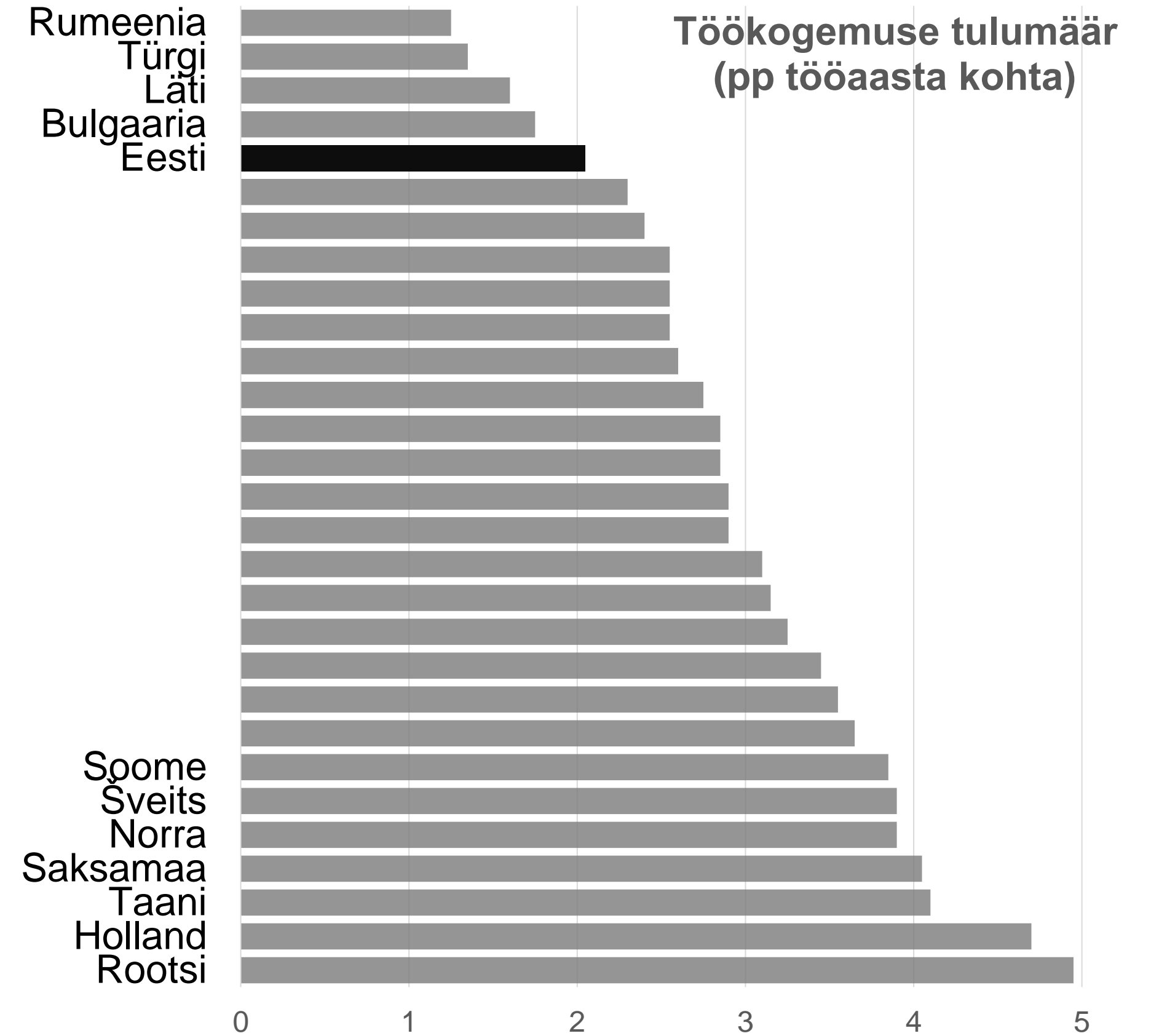
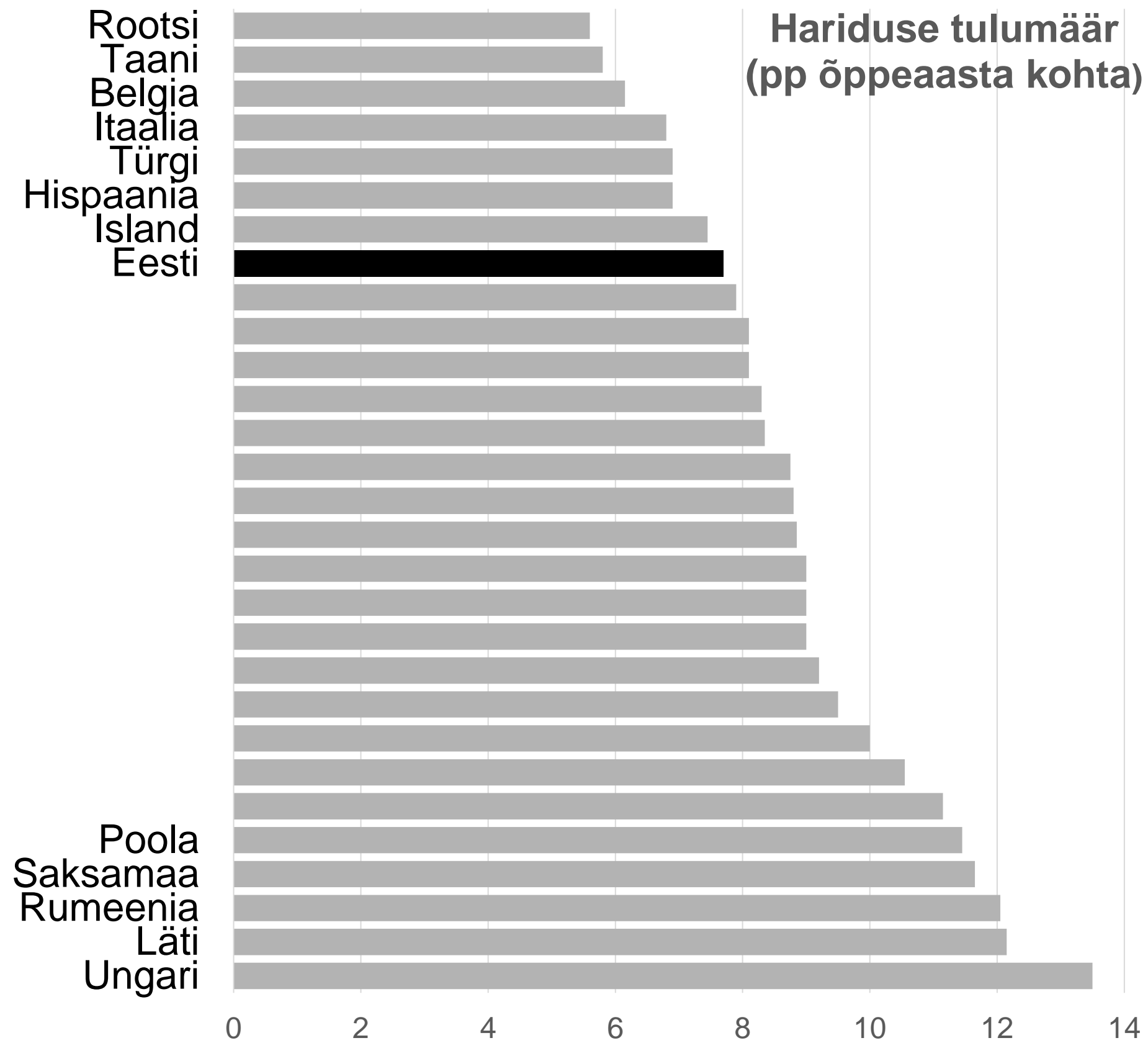
Kõrghariduse vastlõpetanute hõive Euroopa kõrgeim

- Hõive 1-3. aastat peale õpingute lõpetamist
 - Eestis liigub hõivesse 97% kõrghariduse lõpetajatest
 - Kutseharidusest liigub hõivesse 83%
- Murekohaks on puuduv või lõpetamata erialaõpe

Allikas: Eurostat 2023

Teadmiste ja oskuste rakendamine ja arendamine

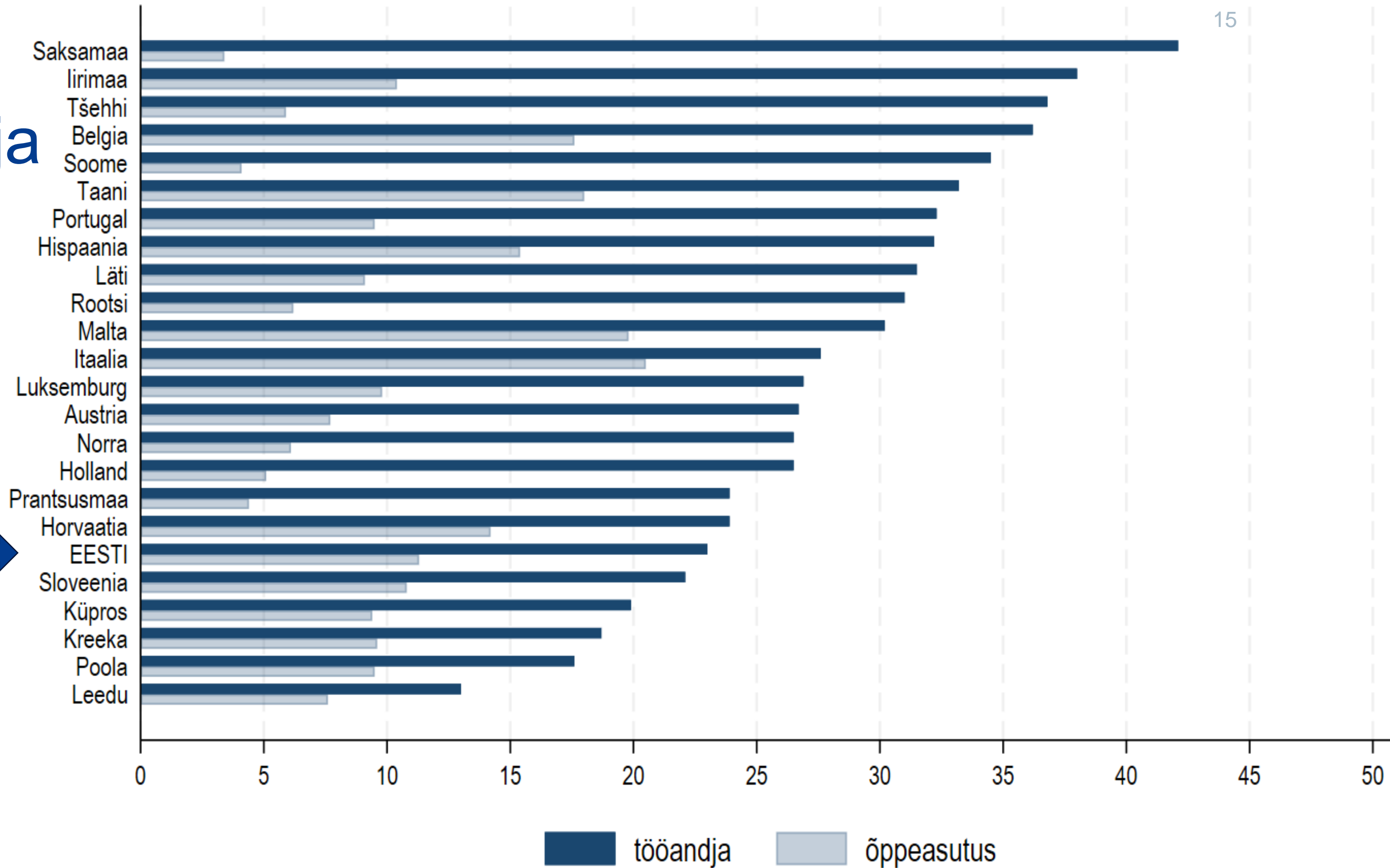

Allikas: Jedwab jt (2023) hinnang 1990-2016

Eestis on tööandja koolitust saanud 23% töötajatest vanuses 18-64

- Saksamaal 42%
- Soomes 35%
- Taanis 33%

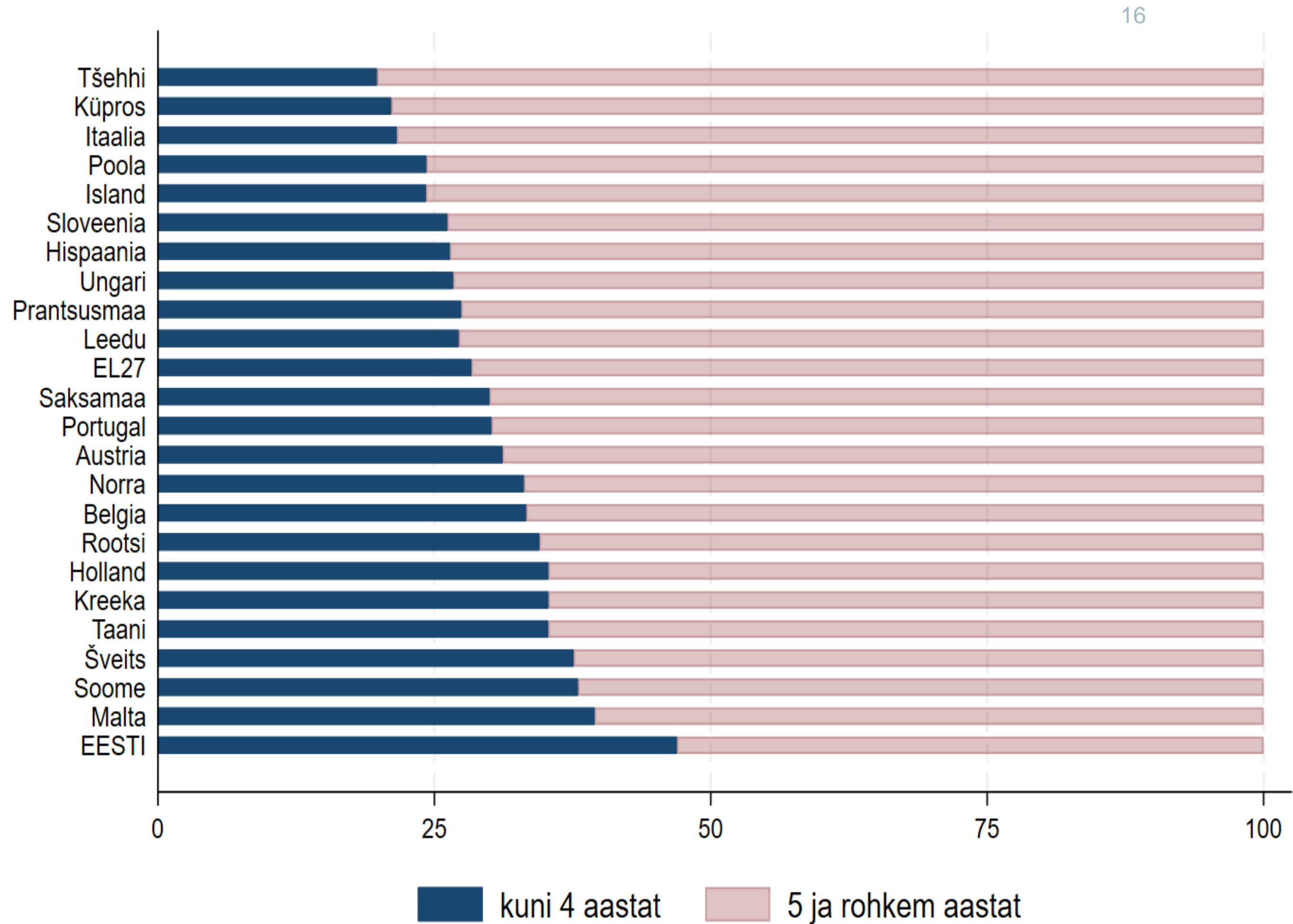
- Poolas 18%
- Leedus 13%

Allikas: Eurostat, Adult Education Survey (AES) 2022. Osalemine koolituses viimase 12 kuu jooksul, 18-64 töötajad

Ettevõtte juhtide ametikoha staaž

- 47% juhtidest Eestis on ametikohta pidanud alla 5 aasta
- Euroopas keskmiselt 28% juhte ametikohal alla 5 aasta.
- Euroopa keskmisest kõrgem voolavus ka teistel ametikohtadel
 - Eestis ametikoha keskmine staaž alla 8 aasta, Euroopas enam kui 10 aastat.

Allikas: Eurostat, 2023. Ainult mehed, osakaal vastava tööstaažiga juhidest

Kokkuvõte

- Hoida tööjõu pakkumine ja hõive kõrge
- Välistööjõudu kaasata
 - tootlikult
 - täiendades kohalikku inimkapitali ning
 - arvestades sisserändajate ja ühiskonna lõimumissuutlikkust.
- Tõsta hõive kvaliteeti
 - Vähendada töö ja oskuste (hariduse) ebakõla
 - Investeeringud töötajatete oskustesse
 - Investeeringud tehnoloogiasse ja teadmuskapitali
 - Tehnoloogia ja tootmisprotsesside komplementaarsus inimkapitaliga

Aitäh!